

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.0500.40.2026.1.DT
4380869.18013997.14564135
Warszawa, 09-06-2026

Dotyczy: odpowiedzi na zapytanie Posłów Bartłomieja Wróblewskiego oraz Pawła Sałka (znak: K10ZAP3480)

Temat: w sprawie zagrożenia stwarzanego przez niedźwiedzia w okolicy Grabownicy w gm. Brzozów

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie Posłów Bartłomieja Wróblewskiego oraz Pawła Sałka proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody¹ oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt² niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*) jest gatunkiem ściśle chronionym w Polsce.

Na mocy obowiązujących przepisów zabronione jest umyślne zabijanie niedźwiedzi. Niedozwolone jest też ich okaleczanie, chwywanie, przetrzymywanie, niszczenie legowisk, jak również umyślne płoszenie oraz niepokojenie.

Objęcie ochroną niedźwiedzia zarówno na poziomie całego kraju, jak i na poziomie Unii Europejskiej, ukierunkowane było na zwiększenie liczebności i zasięgu tego ważnego dla ekosystemu gatunku. Odbudowa populacji dużych drapieżników połączona z rozwojem cywilizacji ludzkiej zwiększa jednak potencjał do konfliktów, co stanowi poważne wyzwanie w koegzystencji ludzi i dzikiej przyrody.

Aktualnie obowiązujące przepisy przewidują możliwość podjęcia działań przeciwdziałających zagrożeniu powodowanemu przez zwierzęta gatunków chronionych. Możliwe jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów wobec osobników niedźwiedzi na umyślne płoszenie, odłów i umyślne przemieszczanie z miejsc regularnego przebywania w inne miejsce, w ostateczności – eliminację osobników konfliktowych. Zezwolenia wydawane są przez właściwego miejscowo regionalnego dyrektora ochrony środowiska (w zakresie umyślnego płoszenia i przemieszczania), Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (w zakresie umyślnego zabijania) oraz Ministra Klimatu i Środowiska (w przypadku, gdy czynności mają być wykonane na terenie parku narodowego).

Co istotne zezwolenia wydawane są wyłącznie na wniosek podmiotu zainteresowanego uzyskaniem stosownego odstępstwa. Obecnie w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

¹ Dz.U. z 2026 r. poz. 13, z późn. zm.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 2380

rozpatrywany jest wniosek o umyślne zabicie jednego osobnika niedźwiedzia złożony przez burmistrza gminy Brzozów.

Decyzja zezwalająca na odstrzał może być wydana, gdy zostaną spełnione łącznie następujące przesłanki: nie ma zadowalającej alternatywy; odstępstwo nie jest szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków we właściwym stanie ochrony; jest to niezbędne w celu ograniczenia poważnych szkód gospodarczych; jest to niezbędne dla interesu zdrowia i bezpieczeństwa publicznego. W przypadku, gdy zagrożenie jest udokumentowane oraz gdy spełnione są wszystkie przesłanki niezbędne do wydania zezwolenia - nie ma przeciwwskazań, aby je uzyskać.

Chciałbym też podkreślić, że w przypadku, gdy któryś z osobników zaczyna nagle wykazywać nienaturalne, zagrażające bezpieczeństwu zachowanie, a wniosek obiektywnie nie może być załatwiony w formie pisemnej, zainteresowany podmiot może uzyskać decyzję ustną, po rozpatrzeniu wniosku złożonego drogą telefoniczną. W tym celu należy skontaktować się telefonicznie z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska pod numerami podanymi na stronie internetowej urzędu. Z uwagi na priorytetowe traktowanie bezpieczeństwa powszechnego, sprawy takie są rozpatrywane bez zbędnej zwłoki.

Funkcjonujący system indywidualnych odstępstw od zakazów ochrony gatunkowej, pozwala reagować na konkretne, udokumentowane sytuacje zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub poważnych szkód w mieniu. Odstępstwa te mają charakter celowany, są każdorazowo oceniane w trybie decyzji administracyjnej i podlegają ścisłej kontroli, w tym kontroli sądowej.

Równolegle prowadzone są działania edukacyjne, szkoleniowe dla gmin oraz projekty pilotażowe, w tym wdrażany od tego roku kompleksowy projekt minimalizacji konfliktów z udziałem niedźwiedzia brunatnego³, obejmujący monitoring, prewencję i interwencję terenową. W ramach jego realizacji przewidziano stworzenie tzw. grup interwencyjnych działających w obszarze struktur Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Do tej pory grupa ta, we współpracy z doświadczonym zespołem Tatrzańskiego Parku Narodowego, dokonała odłowu ośmiu niedźwiedzi (z planowanych 18), z których wszystkie zaczipowano, a siedem zaobrożowano (jeden bardzo młody osobnik nie otrzymał obroży z uwagi na jego niewielkie rozmiary – obroża przystosowana jest do osobników, które już nie rosną).

Celem działania grup interwencyjnych, poza ww. czynnościami, jest bieżący monitoring zarówno niedźwiedzi oznakowanych (GSM) jak i jeszcze nieoznakowanych, a sygnalizowanych jako pojawiające się w granicach terenów zamieszkałych. Grupa taka niezwłocznie pojawiać się będzie w takich miejscach podejmując działania płosząco-odstrasżające. Założeniem tych działań jest warunkowanie niedźwiedzi, tj. pobyt w obszarze zamieszkałym przez ludzi wiąże się z bólem i nieprzyjemnymi doznaniem. W przypadku osobników, które jednak nie zrezygnują z uporczywego przychodzenia na tereny zamieszkałe – podejmowane będą decyzje o ich trwałej eliminacji.

³ Projekt realizowany przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Rzeszowie pn. „Ochrona niedźwiedzia brunatnego poprzez minimalizowanie sytuacji konfliktowych z jego udziałem na terenie województwa podkarpackiego i małopolskiego” ([projekt nr FENX.01.05-IW.01-0038/25](#)).

W ramach realizacji projektu zaplanowano ponadto zakup kontenerów „niedźwiedzioodpornych” dla gmin, zabezpieczenia kompostowników, poprawę naturalnej bazy żerowej w głębi lasów, w tym właściwe zarządzanie nęciskami łowieckimi, uruchomienie systemu rejestracji zdarzeń i alertowania mieszkańców.

Działania prowadzone w ramach projektu stanowią etap budowania i testowania systemu monitoringu oraz reagowania na sytuacje konfliktowe z udziałem niedźwiedzi brunatnych. Proces ten wymaga czasu, analiz oraz współpracy wielu instytucji i samorządów. Gromadzone doświadczenia i dane terenowe będą stanowiły podstawę do wypracowania skutecznych procedur postępowania w przyszłości.

Pośród różnych metod warunkowania awersyjnego, strzelanie do zwierzęcia kulami gumowymi jest najbardziej skuteczne. Metoda ta jest stosowana w innych krajach, a niedźwiedzie poddane jej działaniu często zmieniają swoje zachowanie (Krofel i in. 2020). Osobniki poddane odpowiedniemu warunkowaniu (za każdym razem, kiedy niedźwiedź zbliża się lub korzysta z pokarmu pochodzenia antropogenicznego) znacznie rzadziej odwiedzają tereny zamieszkałe przez ludzi lub całkowicie tego zaprzestają. W ostatnim czasie przeprowadzono prace legislacyjne zmierzające do rozszerzenia dopuszczalnych metod prewencji poprzez umożliwienie stosowania amunicji niepenetracyjnej do płoszenia konfliktowych osobników dużych drapieżników. Projekt nowelizacji ustawy o ochronie przyrody w tym zakresie został podpisany przez Prezydenta i czeka na publikację w Dzienniku Ustaw.

Prace legislacyjne zmierzające do rozszerzenia dopuszczalnych metod prewencji, to nie jedyne inicjatywy. Resort środowiska zaproponował także zmiany systemowe dotyczące gospodarki odpadami na obszarach bytowania niedźwiedzia brunatnego, poprzez doprecyzowanie delegacji ustawowej do stanowienia gminnych regulaminów utrzymania czystości i porządku (projekt UD252). W projekcie nowelizacji ustawy o ochronie przyrody (projekt UD233), wprowadzono zaś zakaz regularnego dokarmiania i wabienia m.in. niedźwiedzia brunatnego, w celu przeciwdziałania synantropizacji gatunku.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM